

Slovo úvodem

Únor, nejkratší měsíc roku, je dobou, kdy se rodí filosofové. Roku 2008 mělo v únoru zaokrouhlené výročí svého narození osm významných filosofů, od nejstaršího Michela de Montaigne přes Arthura Schopenhauera až po Paula Ricoeura. Patří k nim i brněnský rodák Ernst Mach, o němž ovšem Albert Einstein prohlásil: „Mach byl stejně dobrým učencem v mechanice jako slabým filosofem.“ Uvedl tak do kvalitativního protikladu dva hlavní z několika vědních oborů, do nichž slovatný vědec podstatně zasáhl.

Recepce Ernsta Macha jeho rodným městem (předměstská obec Chrlice byla ovšem k Brnu přičleněna až roku 1972) nebyla jednoduchá. Jako německy mluvící občan (byť znal obstojně česky) byl po několik desetiletí vykázán za hranice zájmu Brňanů. Dokonce ani není uveden v dvoudílných *Dějínách města Brna* (1969, 1973), stejně jako další významní rodáci německé národnosti Kurt Gödel, Gustav Lindenthal, Georg Placzek aj., kteří také kazili kádrový profil Brna, degradovaného za socialismu na řadové krajské město.

Dalším Machovým „hříchem“ byla jeho a Avenariova teorie hmoty jakožto „souhrnu počítků“, což samozřejmě značně dráždilo marxisty s Leninem v čele. Toto svoje světónázorové „selhání“ nemohl Mach vyvážit ani zásluhami o letectví, teoretickou fyziku, mechaniku a kosmologii, jimiž trvale obohatil světovou vědu. Přesvědčivé svědectví o tom, jak naše společnost k Machovi přistupovala, dává osud pamětní desky na Machově rodném domě, která na svém místě vydržela jen několik roků na přelomu 30. a 40. let a potom jen dva roky po „Vítězném“ únoru. Obnovena mohla být až ke 150. výročí Machova narození, kdy už minulý režim skomíral na úbytě.

Letošní zaokrouhlené výročí Machova narození a instalace pamětní desky byla tedy dobrým důvodem pro uspořádání mezinárodní vědecké konference doplněné dalšími vzpomínkovými akcemi. Tento sborník a nově odhalený Machův portrétní reliéf dokládají, že město Brno a jeho instituce berou vážně obnovu své jedinečné tváře, kterou moravské metropoli vtisklo staleté soužití a prolínání několika kulturních a etnických elementů. Zároveň se tím náš stát hlásí ke svému rodákovi a vědci, který na českém území prožil větší část svého života a vytvořil téměř celé své vědecké dílo.

Na závěr ještě poznámka: Jméno Mach patří k častým českým příjmením. Je odvozeno od křestních jmen Matěj, Matouš, Matyáš, což jsou varianty hebrejského (biblického) jména Matti-jáh. A to znamená Boží dar.

Takový dar se neodmítá, nýbrž přijímá se vši pokorou.

Brno, únor 2008

MUDr. Daniel Rychnovský
I. náměstek primátora města Brna